

KRÚŽKOVOR

PROGRAM KRÚŽKU NA II. A III. ČTVRTLETÍ 1999

21. 4. 18,30 hod. Beseda v KVA
15. 5. Vystoupení souboru dospělých v Popůvkách
19. 5. 17,15 hod. Mimořádná valná hromada
18,30 hod. Beseda v KVA
26. 6. 17,30 hod. Vystoupení části souboru dospělých v pořadu "Slovácké krúžky" na 54. MFF ve Strážnici v amfiteátru ve skanzenu
27. 6. - asi 8.7. Zájezd souboru dospělých na MFF Nufarul Alb (Bílý leknín) ve městě Cahulu v Moldávii
15. 8. Vystoupení souboru dospělých ve Šlapanicích u Brna
26. 8. - 29. 8. Vystoupení obou krúžkových souborů na X. MFF Brno

1. beseda v nové sezóně bude 22. 9., další termíny nejsou určeny.
Pro neukázněnost některých krúžkařů a především našich návštěvníků musí být besedy ukončeny vždy ve 22 hod., proto byl jejich začátek přesunut na 18,30 hod.

Z BRATRSKÝCH KRÚŽKŮ

Praha

Besedy se konají v Národním domě na Smíchově 14. 4., 12. 5., 9. 6. vždy v 19.00. Slovácký krúžek v Praze nám poslal pozvánku na 6.ročník " Výstavy moravských a českých vín" v Praze, která se koná v sobotu 24.dubna 1999 od 14,00 hod. v Kongerosvém sále hotelu Ambassador, Václavské náměstí 5. Hodnocení vzorků proběhne v úterý 13.dubna 1999 od 10,00 hod. tamtéž. Výsledky hodnocení budou publikovány v rozhlase i tisku a samozřejmě i v katalogu Výstavy, který bude zaslán všem vystavovatelům. Vítězné vzorky budou oceněny diplomem výstavy. Byli jsme požádáni Slováckým krúžkem v Praze o podporu výstavy a zaslání vzorků na Výstavu.

Vzorky budou přijímány do 22. března ve sběrnách na Moravě a do 30. března ve sběrnách v Čechách. Kontaktní telefon na organizátory: M.Říha : 0602115223 /Slovácký krúžek v Praze. Vzorek by měl obsahovat 3 lahve 0,7 (0,75) litru.

Regionální sběry jsou na adresách:

Bičan Josef, Traplice 26, okres Uherské Hradiště, tel. 0632-572115, Ing. Michalica Jaroslav, nábřeží Komenského 6, 690 00 Břeclav, 0627-2680, Konečný Jan 691 01 Moravský Žižkov 24, 0627-346714, Rajsigl Jan, 1.máje 12, 696 03 Dubňany, 0628-366330, Toman Václav, Vinařská 848, 696 02 Ratiškovice, 0628-367598 Ing. Pazderka Vojtěch, Brněnská 26, 692 01 Mikulov.

JUBILANTI

40 let

Ing Josef Lukašík	11. 2.
Ing Josef Pokorný	10. 3.
MUDr Hana Dostálová	17. 4.
Hana Kratochvílová	17. 4.
PhDr Václav Štěpánek	31. 7.

PODĚKOVÁNÍ

Za to, že naše plesy nejsou ztrátové, vděčíme těm krůžkařům i nekrůžkařům, kteří nejen ústně a písemně v kronice přejí krůžku další šťastná léta, ale také se o rozvoj krůžku přičiní třeba tím, že věnují do tomboly plesu kus svého umění a píle (víno, ovoce, ořechy, pečivo, pálenku, obrázek ap.) nebo nějaký dar koupí.

Krásně se vyjádřila jedna krůžkařka důchodkyně, jež udivila hodnotou cen, které vložila do tomboly: "Krůžek mi hodně dal a stále hodně dává, tak proč bych já krůžku nesplácela?"

Proto vřelé díky všem, kteří do tomboly přispěli. Jsou to: Z. Bravenec, M. Bulíčková, Ing H. Danielová a I. Daniel, Dr I. Danielová a Ing J. Daniel, J. Dokoupil, Ing J. Donné, Ing M. Dostál, Ing Z. Fajbus, Ing M. Hebron, M. a P. Charuzovy, H. Janíková, Ing Z. Kopřiva, J. Kopřivová a J. Kopřivová ml., Z. Kotas, R. Krčmařová, R. Krejčí, Z. a Mgr J. Kristovi, Z. a K. Křivánkovi, D. a Ing J. Kučerovi, O. a Dr J. Kutálkovi, Dr M. a Dr V. Linhartovi, D. Martínková, M. Medovarský, A. a J. Ondrovi, Mgr B. a Mgr M. Pavlíkovi, P. Pazourková, Ing J. Pokorný, B. Rosenbergová, G. a J. Růžičkovi, J. a Ing M. Stáncovi, Ing L. a L. Štěpánkovi, V. Švandová, Z. a J. Veselých, J. Veškrnová, Ing R. Viktorin A nekrůžkaři: Kongresové centrum, fa Lusico, fa Hlubna, fa Sukulent, Ing J. Honce a manželé Juzovi.

Výbor Slováckého krůžku děkuje také všem členům, kteří se obětavě podíleli na organizaci plesu a tomboly. Jsou to: Ing. Danielová, J. Dokoupil, M. Dvořáková, O. Kutálková, Dr. J. Kutálek, L. Štěpánková, Ing. L. Štěpánek, Z. Veselá, J. Veselý.

Každoročně by se prodalo mnohem více losů, než je nabízeno. Nelze však počet losů neúměrně zvyšovat, aniž by byl dostatečně vysoký počet výher. Příští ples bude jubilejní, 50., a my máme ještě 3/4 roku na to, abychom popřemýšleli, čím do tomboly přispějeme. Přemýšlejme a poznamenejme v kalendáři! Ples bude asi 22. 1. 2000.

VALNÁ HROMADA

se konala před besedou 20. ledna 1999. Její účastníci vyslechli nezvykle kritickou zprávu starosty, zprávu o hospodaření za rok 1998, pozitivní výrok o revizi tohoto hospodaření a návrh rozpočtu na rok 1999. Větší diskuse se pak rozproudila až při volbě nového starosty (dosavadní ohlásil již před časem, že dále tuto funkci zastávat nehodlá). Tři navržené postupně kandidaturu odmítli a tak valná hromada uložila nově zvolenému výboru, aby vyhledal další vhodnou a ochotnou osobu a navrhl ji ke zvolení na mimořádné valné hromadě, která by se měla konat nejpozději do 19. května 1999, a zajistil chod Krůžku prozatímně bez starosty. Do výboru byli zvoleni a na své ustavující schůzi si rozdělili funkce takto:

Ing. Zdeněk Fajbus - místostarosta

Ing. Rostislav Viktorin - místostarosta

Romana Ningerová - hospodářka

Pavla D'Ambrosová - vedoucí Slováčku

Ing. Miroslav Dostál - org. vedoucí mužského sboru

Marie Charuzová - zástupkyně ženského sboru

Hana Janíková - vedoucí taneční složky

Mgr. Jan Miroslav Krist - archivář

Eva Podbrdská - zástupkyně muziky

Mgr. Bohuše Pavlíková - zapisovatelka

Ing. Jiří Raštica - 2. stárek a redaktor Krůžkozoru

Lukáš Rotrekl - 3. stárek

Zdeněk Šebesta - 1. stárek

V závěru valné hromady poděkoval ing. R. Viktorin odstupujícímu starostovi, mgr. J. M. Kristovi, za dosavadní práci a předal mu jmenování čestným členem Krůžku.

VYBRANÉ FOLKLORNÍ AKCE A KOŠTY DO ZÁŘÍ 1999

- 20.-21.3. Starý Poddvorov: výstava vín a lidové výšivky
- 21. 3. Dubňany: přehlídka dětských cimbál. muzik
- 21. 3. Josefov: Smrtnice, tradič. přehl. slov. krojů
- 21. 3. Vlčnov: Vlčnovské kroje od jara do zimy, přehl. krojů
- 27. 3. Mikulov: okresní přehl. děts. národop. souborů
- 28. 3. Kuželov: košt horňácké slivovice
- 28. 3. Strážnice: vernisáž výstavy Zdeny Kristové z Brna
- 3. 4. Břestek: košt vína

4. 4. Strážnice: Muzikanti co děláte? - pořad strážnických cimb. muzik Danaje, Strážničanu a P. Můčky
4. 4. Košty vína v Archlebově, Boršicích u Buchl., Bukovanech, Domaníně, Dubňanech, Hroznové Lhotě, Miloticích, Petrově a Polešovicích
5. 4. Velikonoční obchůzky v Buchlovicích, Skoronicích, Svatobořicích -Mistříně a Vlčnově
5. 4. Radějov: košt slivovice
- 9.-11. 4. Velká n/V.: Mladé Horňácko
11. 4. Hodonín: Věneček z rozmarýnu F. Mikuleckého, soutěž mladých zpěváků
11. 4. Veselí n/M.: Slovácká stuha, přehlídka děts. zpěváků
19. 4. Strážnice: košt vína
24. 4. Ratiškovice: košt vína
24. 4. Strážnice: vzpomínkový večer na Jana Loutchana
25. 4. Dubňany: přehlídka mužských sborů (za účasti sboru našeho Krúžku)
30. 4. Stavění máje v Kyjově, Kostelanech n/M. a Svatobořicích-Mistříně
30. 4. Uh. Hradiště: premiéra souboru Hradišť'an
1. 5. Strážnice: stavění máje ve skanzenu
1. 5. Bzenec: košt vína
5. 5. Sudoměřice: hody a košt vína
8. 5. Lipov nebo Louka: soutěž verbířů Horňácka a Strážnicka
8. 5. Ostrovánky: výstava vín s tradiční zábavou
9. 5. Buchlovice: Přestavujeme vám folklorní přátele Folklorního studia
13. 5. Strážnice: 1. den řemesel (pro školy)
16. 5. Uh. Brod: Až sa lúka zazelená, přehl. děts. f. souborů
- 21.-23. 5. Milotice: Orelský folklorní festival
22. 5. Staré Město: soutěž verbířů Uherskohradišťska a Uherskobrodská
- 28.-30. 5. Veselí n/M.: Štěpy, přehlídka dětského folkloru
- 28.-30. 5. Vlčnov: Jízda králů
30. 5. Buchlovice: Zpívání XVI. (Kosecké 4)
30. 5. Strážnice: dětský den ve skanzenu
31. 5. Kyjov: kácení máje
- 4.- 6. 6. Tvrdonice: Podluží v písních a tanci
10. 6. Strážnice: 2. den řemesel (pro školy)
- 12.-13. 6. Čejkovice: vinné trhy
- 16.-22. 6. Kunovice: Kunovské léto, dětský folkl. festival
17. 6. Brno: Brněnsko tančí a zpívá
- 25.-27. 6. Strážnice: 54. mezinárodní folklorní festival
27. 6. Hovorany: krojované hody
- 1.- 4. 7. Břeclav: mezinárodní folklorní festival

- 2.- 4. 7. Hluk: XVII. Dolňácké slavnosti s jízdou králů
4. 7. Hýsly a Lužice: hody
5. 7. Březová a Radějov: hody
9.-12. 7. Čejč: hody
18. 7. Josefov: hody
23.-25. 7. Velká n/V.: Horňácké slavnosti
23.-25. 7. Komňa: hody
24. 7. Vlčnov: košt vína
24.-25. 7. Želetice: hody
25. 7. Buchlovice: Festival česneku
25. 7. Strážnice: Svatá Anna chladno zrána, pořad skanzen
1. 8. Petrov: Den vinařů
1.- 2. 8. Starý Poddvorov: hody
8. 8. Hodonín: hody
8.-10. 8. Prušánky: hody
12.-15. 8. Kyjov: XV. Slováký rok
15.-17. 8. Mikulčice: hody
20.-22. 8. Buchlovice: Buchlovská svíca
21. 8. Strážnice: zarážání hory
21. 8. Velká n/V.: Ozvěny Horňácka
22. 8. Dolní Bojanovice: zarážání hory
22. 8. Strážnice: Malovaný kraj, pořad ve skanzenu
22. 8. Čejkovice a Rohatec: hody
25.-29. 8. Brno: X. mezinárodní folklorní festival
28.-29. 8. Žeravice: hody
4. 9. Prušánky: zarážání hory
5. 9. Jevišovka: kulturní den občanů chorvatské národn.
10. 9. Mikulov: Sousedé v zámecké zahradě, festival
10.-12. 9. Luhačovice: Písni a tancem, mezinár. dětský folklorní festival
12. 9. Strážnice: 2. Folklorolympiáda
12. 9. Sodoměřice: vinobraní
12. 9. Kostelany n/M., Sady, Vésky: hody
17.-18. 9. Znojmo: Znojenské vinobraní
19. 9. Míkovice: hody
19. 9. Mutěnice: vinobraní
25. 9. Bzenec: vinobraní
25.-26. 9. Korytná, Kostelec, Kunovice, Ořechov, Ostrovánky, Staré Město:
hody
26. 9. Domanín: hody
26.-29. 9. Dolní Bojanovice: hody

IN MEMORIAM PPLK. ANTONÍNA BARTOŠE Z LANŽHOTA

Krátce před koncem r. 1998 zemřel v New Yorku ve věku 88 let čestný člen našeho Krúžku pplk. Antonín Bartoš, obecně zvaný Tonda Babiňák. Mladší generace o něm většinou nic neví a je tedy vhodné k uctění Tondovy památky připomnět aspoň některé události z jeho bohatýrského života.

Vystudoval gymnázium v Břeclavě a pracoval jako poštovní úředník na nádražní poště v Brně (a přirozeně našel cestu do Krúžku, v archivu máme dochován jeho členský průkaz - JMK). Byl výborný zpěvák a verbíř, jeho jemné cifrování před muzikou budilo obecné uznání.

Po okupaci českých zemí nacisty, když už obsadili i Polsko, domluvil se s mladším bratrem Františkem, že utečou na západ a budou bojovat po boku Francie, jejíž přepadení se dalo očekávat. Po riskantním přechodu přes Slovensko do Maďarska, kde byli drženi v Toloc-házu a museli očekávat, že budou vydáni Němcům, se jim podařilo utéci a šťastně přešli hranici do Jugoslávie. Jaké bylo jejich překvapení, když v pamětní knize jednoho hostinského v Zábřehu našli podpis svého otce, který se po odchodu synů vydal též na západ, aby pomohl v boji proti nacistům.

Dlouhá cesta před Cañihrad a severní Afriku končila v jižní Francii, kde byli pojati do československé, nově se tvořící vojenské jednotky. Ale nečekaně brzká porážka Francie české vojáky přinutila k další cestě přes Gibraltar a Atlantický oceán do Anglie.

Tam se oba chlapci setkali se svým otcem a Tonda byl vybrán pro zvláště odpovědné posílání. Jako parašutista měl být shozen někde na Moravě spolu s dalšími odborníky a radiotelegrafickým spojením s Anglií měli vysílat zprávy vojensky významné. K Bartošovi jako veliteli skupiny byli přiděleni šifrant Štokman a telegrafista Škola. A dne 12. dubna 1944 byli letadlem dopraveni nad Fryštácko a tam seskočili se dvěma vysílačkami. Seskok se zdařil bez nehody, parašutisté zakopali padáky a jednu ze dvou rádiostanic a pustili se do práce. Především bylo nutné zajistit ubytování a běžné životní potřeby. I to se podařilo pomocí místních obyvatel, bohužel někteří na tuto vlasteneckou službu doplatili ztrátou života, když náhodou, neopatrností, nebo vinou zrádců ve službách gestapa (tzv. velký a malý Franta, Bednář a Šmíd) byl okruh vlasteneckých pomocníků vyrazen a nacisty tvrdě postižen nejvyšším trestem. Ale trojice, nesoucí označení Clay (jejich rádiostanice pak Clay Eva), přes velmi obtížné podmínky svůj úkol plnila odvážně a čestně, cenné zprávy byly posílány pravidelně do Londýna a po roce a jednom dni byla skupina na jižní Moravě osvobozena postupující Rudou armádou. Krúžkaře bude zajímat, že v rámci této činnosti se Bartoš sešel i s bývalým stárkem Krúžku, starým kamarádem zvěrolékařem Michalem Švirgou z Lanžhota (str. 162 knihy Clay Eva volá Londýn), jehož pověřil dalšími výzvědnými úkoly.

Po osvobození, ve volbách r. 1946, pro svou odvahu, přímé jednání a čestnou povahu byl Bartoš zvolen za břeclavský okres do poslanecké sněmovny za stranu národních socialistů.

Ale přišel "vítězný" únor a hned druhý den byl Tonda na ulici v Hodoníně vyzván komunistickou policií k výslechu. Byla veliká zima, až -20°C, proto Bartoš měl těžký kabát. V kanceláři bezpečnosti si vyžádal, aby směl jít vykonat potřebu, a když se dlouho nevracel, šli pro něho, ale Bartoš byl pryč. Utekl v té zimě jen tak nalahko, bez kabátu, a začalo velké pátrání po něm. Měl prý být v Praze, ale Tonda chodil po Hodoníně. Dokonce - převlečen za pošťáka s pelerinou a nalepeným fouskem pod nosem - na ulici náhodou potkal okresního tajemníka KSČ, s nímž se jako profesionální politik znal osobně, a bezděčně jej pozdravil. Tajemník odpověděl a netušil, že se zdraví s Bartošem, po němž bylo vyhlášeno pátrání po celé republice, zejména na Moravě a i v Praze. Je zpráva, že byl zajištěn ještě jednou, ve Zlíně, ale i z toho se dostal při přecházení velmi rušné křižovatky, kde se policejní doprovod neodvážil použít stříelné zbraně. Tonda jistě si tím zachránil život, jinak mohl dopadnout jako lidovecký poslanec Broj z plzeňského kraje, který výslechy nepřežil. Broj i Bartoš měli ke komunistické straně stejně odmítavý přístup.

Tonda zanechal v Lanžhotě manželku a dvě malé děti. Tak jeho dům byl hlídán, ale neuhlídán. Jednoho rána Bartošova matka došla na policii ohlásit: naša mladá, aj s tými malučkými, je přeč. Bartoš znal všechny chodničky v pohraničním lužním lese a tak si rodinu převedl i přes Rudou armádu obsazenou část Rakouska a jednoho dne se objevil v uprchlickém táboře Valka v Bavorsku.

Po nějaké době přesídlili do Paříže, kde Bartoš provozoval hotel, který sloužil českým uprchlíkům za útočiště.

Ještě když byl v táboře Valka, přišli tam čtyři chasníci z Dolních Bojanovic a Bartošovi přinesli zprávu, že okresní bezpečnostní referent Dyčka si dal závazek, že Bartoše dopraví živého nebo mrtvého... Chasníci se domluvili, že se vrátí na Slovácko a Dyčku zlikvidují. To sice provedli, ale byli dopadeni a dva z nich byli odsouzeni k nejvyššímu trestu.

Připravil dr. Zdeněk Sušil, *Pokračování přístě*

"Na Silvestra sedí u televize jen bačkory v bačkorách!"

Toto heslo razíme už hezkých pár let, ale stejně při telce většinou skončíme. Snažíme se alespoň o to, aby to bylo co nejpozději.

Sraz těch, kdo nejsou lenoši, je v devět na Velké Klajdovce. V tuto hodinu je hospoda ještě zavřená, nehrozí nebezpečí "vtáhnutí". Mirka se stavila u nás

na kafe o něco dřív, a sama. Mirek prý leží v komoře, nožky má nahore a nemůže si ani zavázat tkaničky u bot - tak si vezme mokasíny, ne? Hlavně se o ni máme postarat a nenechat ji vlkům.

Bohužel tedy pouze devět exemplářů převážně pěveckých sborů a jeden psí šlechtic Berger de Belge Aron se vydalo směrem k Ochozu. V půli cesty se pak stáčíme dolů do Těsnohlídkova údolí. Pěkně nám namrzlo, klouže to jak hrom a zvlášť Yvona v teniskách jede jedna radost. Jinak je pěkně, počasí netrucuje.

Sem tam si dáme zastávku, na oddych i na posilnění. Taháme z batůžků proviant v tekutém i pevném stavu, voní tu švestky i meruňky, a bábovka mizí nejrychleji v Aronovi. Lesáci, kteří jedou kolem, se jen mlsně olizují... měli zastavit, třeba by na ně něco zbylo. Ještě nějaký ten vtip, a pokračujeme v krasojízdě, dolů do Bílovic.

Tady si dáme pauzu větší, v hospodě, jak je dobrým zvykem. Jen musíme vybrat lokál, kam smí i zvíře, a to na Sokolovně nebude. Další štace je U Ševčíků, mám dojem, že loni tam kdosi s čtyřnohým hostem byl. Platí: hned při vstupu vidím u stolku pod všudypřítomnou televizní bednou štamgasta, který má před sebou nejen pivo. Taky smčího pinče, způsobně trůnicího vedle püllitru, s nose od pěny! Náš člověk. Ptám: se tedy spíš formálně, zda je možno "se zvířít", a obsazujeme velký stůl uprostřed. Aron si očichal psí dámu pod lavicí vedle, pak se uvelebil u našich nohou. Tušíme, jak dlouho mu to vydrží: do chvíle, než se začne jíst... měl oči jak játrový knedle, jak říká Pavel, a vyplatilo se mu to. I na něj se dostalo.

Když jsme učinili zadost svým chutím, vyrazíme zpět. Pomalu nás počene čas, protože ve tři jsme očekávání u Kristů, a Zdena se vyjádřila jasně: "Běda vám, jak ne! Nebudu se krmit tejdem tím, co navařím!" Stihli jsme to s dvouminutovým zpožděním. Paní domu vyhlíží z okna, když jsme se objevili na kraji ulice, a nahlas počítá: "...sedm, osm - co je to za pořádek? Říkali jste deset!" Až po uvítání omlouváme Mirka a i Jirku, musel s Aronem domů. Ti dva s Nerem by nejspíš zbořili barák.

V teple je dobře. Uvelebíme se, po chvíli je na stole svařák a pak zlatý hřeb dnešního dne: zelňačka s plněnými paprikami, šlehačkou - MŇAM! Jen se na talířích zaprášilo, což je pro autorku nejlepší odměnou. Pak posedíme, spikneme o všem možném, a přijede i Majka. S fotkama a spoustou zážitků z USA - a taky s lehkou chřipkou. Musí zodpovědět řůru dotazů.

Loučíme se asi v 16,30. Míříme domů, až na Luďka a Hanku. Ti naloží do auta, co je třeba, a vyrazí na sever prohýřit noc na chalupě. My až jindy, tentokrát v klidu zhlédneme, co zbylo po sestřihu ze Silvestra, natočeného televizním štábem "U Elišky". Myslim, že se to docela podařilo.

"JA"

UŽ DRUHÁ PADESÁTKA JE ZA NÁMI.

(Ze zpráv: Ženského sboru Slováckého krúžku)

Tou první byla Zdena Kristová v září 1994. Mirka Žajdlíková se dočkala sice už v listopadu 1998, ale kolem oslav 90. výročí a následně vánoc bylo tolik nervozity a tak málo času, že na nějaké sezení nebyla nálada. Dohodly jsme se rovnou: leden je ten pravý měsíc, kdy se skoro nic neděje. Mučednická byla rezervována na 16. 1. od 16 hodin. Mirci se pochopitelně činili o něco dřív...

Daly jsme opozdilcům čas 20 minut. Pak rozhodujeme, že mají smůlu, a jdeme se ke gratulaci převléknout. Dámský sbor + Zdena Křivánková nastupuje "v gala" - s noční košile, pokud možno ty správné babičkovské, bačkory, natáčku do vlasů. Iniciativě se meze nekladly. Jako oko v hlavě opatruju nádhernou kytič z orchidejí, společný dárek od holek.

Chtěly jsme původně přát obřadně, ale schválně: zkuste oslovit "ženskou od velebrného kmeta"! Bude to kmetová, kmetyně, kmetice nebo kmetka? Nechaly jsme bádání koňovi, co má větší hlavu, a jde se na věc se zpěvem.

Mirka pochopitelně nic nevěděla. Málem tu svou oslavu nepřežila: nohy křížem, a profent: se nezmohla ani na slovo. (Zato až se jí řeč vrátila, všem nám vynada a co práce jí dalo, aby se kvůli nám nakrášlila, a teď může začít znovu make-up je v...!). Pánové se taky docela slušně bavili, až na výjimky je tu celý mužský sbor. Z naší produkce se líbil hlavně kankán - to bude na videu lahůdka na památku! O záznam se postaral Karel Křivánek.

Z košík vezeme ještě před připitkem, a pak už jako vždy. Zobe se, pije, povídá - a břeň. Mirka šla rozbalit dárky, je jich požehnaně. Musíme jí pomáhat - protože jsme zvědavé, no! Pánové se zatím dali do řešení mezinárodní situace a jen Zdena Krist není ve své kůži. Zdena místo oslavy tráví dny ve špitále... Po nocce se objevila Yvona - taky měla být někde jinde. Ale košík nezapomněla! Kluci pak vymysleli soutěž: oni budou zpívat o koních a ženské o lásce, na

střídačku. Prohrává ten, kdo nebude vědět, co dál. Vzbouřili se, když jsme začly o svatbě - prý to žádné "pokračování lásky" není! Pak se ale usnesli, že je nám povoleno vyjimečně zpívat i "o lidském neštěstí"... Následují písně v abecedním pořádku. Tady ovšem vítězí ne na celé čáře. Když jsme začly asi tak desátou píseň a chlapi pořád nic, uznali naši převahu. Aby toho zpěvu nebylo tolik, šli si ven odpočinout - k cigaretám! Tedy nejen pánové...

Kolem osmé se konečně objevil Lojza, jediný "muzikant" kromě Yvony. Byl mimo Brno, ale Mirek mu nástroj přivezl s sebou už ráno. Ženské se po sobě jen koukly - a zas do "košilatých rób"! A na něj! Toto uvítání nám později vyčetl "nejvyšší šéf" mužského sboru - tedy nejvyšší ne co do funkce, spíš se to týká hmotnosti, výšky a šířky... prý Lojzika zbytečně rozmazlujeme!

Kromě zpěvu se teď už i tancovalo, přesto, že na tom malém prostoru se moc nevyřádíme. Repertoár doznal změn, na programu jsou trampské, dokonce i častušky jako hec, a pak "Jugo" pro vzpomínku. A jak mizí jídlo a pití, zvedá se nálada, stoupá adrenalin a myslím, že i hladina kraválu... Přesto si slušně "pokecáme jeden přes druhého", to už dávno zvládáme.

No, a o půlnoci, kdy většina z nás končí, konstatujeme, že to bylo "takové pěkně strávené odpoledne, které se neznatelně přehouplo přes večer do časných ranních hodin..." "JA"

Praní a čištění krojů - dříve a dnes

Píše se rok 1999 - přelom druhého tisíciletí a náš svět je plný automatických praček, ždímaček a jiných technických přístrojů určených k praní a čištění oděvů. Používáme je téměř každodenně; usnadňují nám práci a šetří náš čas. Málokdo z nás si dnes dovede představit jaké to asi bylo dřív, třeba na počátku našeho století, jak se lidé starali o svůj oděv, o svůj kroj. Co všechno se dřív skrývalo za našimi úkony - dát oděv do pračky a přidat škrob. Dnes už péči o kroj máme značně zjednodušenou, avšak pořád si praní a škrobení kroje uchovává svá specifika.

V tomto čísle chci popsat - "jak se to dělávalo", v příštím čísle vyjde pokračování - "jak by se to mělo dělat dnes". Máte-li k oblasti péče o kroj nějaké dotazy, předejte jej, prosím, komukoliv z výboru Slováckého krúžku, nebo pošlete na adresu, která je uvedena na poslední straně. Pokusím se vám je zodpovědět.

Nejstarší zmínku o praní a čištění krojů na Slovácku jsem našla v knize L. Niederleho Moravské Slovensko (Praha 1923, str. 104-106). Píše se v ní: "Praní šatstva týká se hlavně věcí plátěných. Konopné věci se na mnohých místech perou ještě nejstarodávnejším způsobem: Límečky a jiná hodně zašpiněná místa se poněkud pomydlí a šaty uloží se pak do zvláštní štoudve, "pajchovně", na ně se dá čistý popel v nějakém míšku nebo plátně a vše se

poleje vřelou, nejraději dešťovou vodou. Někde se také voda ohřívá zvláštními kameny "zvářacími" (u Bojkovic), kteréž se v chlebové peci rozpálí. To slove "zvářaním" prádla. Poté se prádlo vyndá, namydlené části vydrhnou a vše se pak čisto, možno-li na potoce, na zvláštních lavečkách "pístem" skutečně vypere, t.j. vytluče. Píst jest malý čtverec - as 2 dm do čtverce - těžký, bukový, 4 1/2 cm tlustý, s rukovětí. Nyní už se pere na mnohých místech novějším způsobem, namnoze i pomocí pracích "mašinek". "Válání" prádla dělo a dosud zhusta děje se ručními "válcí". Na kulatý, hladký "vál" navine se prádlo a "dešticí" asi 25 cm širokou a 100 cm dlouhou, hladkou, z tvrdého dřeva a zase s rukovětí, se na tvrdé podložce přitlačováním deštic a válením zhladí. "Mandlů" málo na Slovensku znají. Škrobení sukní anebo rukávců i košil dalo se často za stara primitivně - šlichtou z mouky, vodou omýváním chleba před pečením zbylou, nebo bramborovým vařeným škrobem.

Také žehlení dělo se za stara primitivně: naškrobené spodní sukně se na plotně roztáhly, až uschly, nebo se potlačily pecny chleba, právě z peci vytaženými. Jemnější věci se hladily zvláštními kulatými skly, slabě nahříványi, nebo "mradorovú gulú" (kouli), anebo i - uchem od sklenice.

Zcela zvláštní a stararé - na antické manipulace připomínající - jest "rýsení", (řasení) veleckých žlutých fěrtochů a bílých lekníc hrozenkovských. Za dřívějších dob řasily se tak i konopné fěrtochy, jež se nosily na Kunovsku, Veselsku a patrně i jinde na moravském Slovensku. "Rýsení" děje se po oprání fěrtochů za mokra jemými vrapy a nechá se na slunci uschnouti. Žluté fěrtochy na Velecku barví se šafránem před "rýsením", pak se fěrtoch zvláštním způsobem svine a uloží. Odtud snad starodávný název: "vinuté prádlo". Fěrtochy ty a leknice udržují pak jemné seřasení své i na dlouhou dobu.

Bílé kožichy čistívají se tím, že se mnou moučkou křídovou a žluté koženky natírají se občas "žlutou hlinkou" (okrem nepáleným) od kupce. Při tom se vycpávají slámou, neboť koženky natírají se hlinkou navlhčenou."

Slovácký krůžek disponuje kroji horňáckými, kopaničářskými a kyjovskými. Z tohoto titulu je dobré nahlédnout do knihy Kyjovsko z roku 1970, kde autor popisuje údržbu kyjovského kroje - od počátku století až do 70. let. Hodně informací se shoduje s Niederlem - praní, škrobení, žehlení. Navíc se zde objevuje i poměrně podrobný popis péče o kyjovské spodnice, ze kterého vybírám:

V minulém století bývaly ženské spodní "suknice" navrapené v pasu. Od devadesátých let se "řádkují". Před uložením je třeba je drobně naskládat a svázat tkanicí, aby se v naškrobeném plátně udržoval tvar, a protáhnou se nití. Při oblékání se nit nevytahuje, pouze se povolí tak, aby sukně nevytvářela pod sukní cípy "kolébáry". Spodní sukně se upravovaly trojím způsobem. Nejspodnější a nejužší se jen zlehka vyžehlí a ani před uložením se nijak neupravovala. Další suknice se řádkují a ty pod svrchní sukní se kulmují.

Později i řádkování bylo nahrazeno zručnými ženami kulmováním na velké "faldy". Dlouhou železnou kulmou se na suknicí, která je nesešitá, musí vytvořit drobné záhyby, jeden jako druhý, stejně hluboké. Kulmuje se za studena, ale práce je přesto namáhavá, protože kulma je značně těžká. Podle úpravy spodnic má také kroj název. Ve všední den se chodí "jen v rubáču" (suknice není naskládaná) do práce i do kostela též na Zelený čtvrtek, Velký pátek a jiné svátky, které připadnou na všední den. Oblékají se v takové úpravě pod "stejnokroj". V "nařádkovaných suknicích" jde žena do města, ale i běžně v neděli a ve svátek, kdy jde též ve stejnokroji. Oblékají se podle stupně svátečnosti v počtu 1 - 3. "Nagulmované suknice" se oblékají jen pod "kroj" na velké svátky, slavnosti a obřady. Všechny svrchní sukně se ještě na počátku našeho století pouze "rozžehlily". Dnes jsou takto upraveny jen soukenné sukně zelená a černá, ostatní, které nesou názvy materiálu, z něhož jsou ušity, se řádkují nebo kulmují podle spodní sukně. Takto se musí upravit všechny sukně, které jsou podloženy naškrobenou gázovinou "tintuchem", aby držely žádoucí tvar.

Každý druh textilního materiálu vyžadoval určitý způsob udržování a uložení. Nejčastěji se čistily plátěné části kroje, ty, které se oblékaly pouze ke slavnostním příležitostem, se nečistily i za celou dobu svého nošení. Bylo-li potřeba nějakou novou součást, znovu se pořídila a ta obnošená se nosila jako všední.

Před uložení se krojové součástky vždy obracely na rub, aby se nepodřely a neuprášily. Po celé 19. století se ukládaly do truhel, které byly nezbytnou součástí výbavy každé nevěsty. Buď je malovali truhláři, nebo se kupovaly na jarmarcích. Do truhel se ukládaly všechny součásti oděvu, mimo mužské kožichy a haleny. Do úzké přihrádky v truhle, "přítruhliku", se dávaly drobnosti a památky: kapesníky, věnce, stuhy, ale i růžence, modlitební knihy a dopisy. Kožichy a haleny se obrátily na rub a pověsily přes bidlo, asi metr dlouhé, které bylo zavěšeno na stropě v jizbě nebo v komoře.

Na přelomu 19. a 20. století přinesla městská móda prádelníky se zásuvkami, "kostny", a také skříně. Skříně se používalo především k uskladnění mužského kroje. Jejich zavedení těsně souvisí s pronikáním městské módy do mužského oblečení. Ženy raději ukládaly krojové části, kterým lépe vyhovuje vodorovné uložení, do "kostnů".

Hurt Rudolf a kol.: Kyjovsko, Musejní spolek, Brno 1970, str. 203 - 204

Niederle L.: Moravské Slovensko, Národopisná společnost československá, Praha 1923, str. 104 - 106

-Led-

ZPRÁVA O OSLAVÁCH MDŽ VE SLOVÁCKÉM KRÚŽKU

Úcta k tradicím vedla členy taneční skupiny Slováckého krúžku v Brně k rozhodnutí (nenechajíce se ovlivnit módní vlnou odsuzující vše, co bylo výdobytkem progresivního ženského hnutí sufražetek minulých let) udržet tradici oslav MDŽ a navíc - vzdát hold ženám, které obětavě pracují v nepřetržitých provozech pohostinství a služeb, které ač nejsou selského stavu, pracují cele a obětavě... Místo očekávaného děje: útulný sklépek v rodinném domku členky taneční skupiny, pozorné hostitelky Vladky.

Při probíhající prezentaci se dovídáme jména účastnic soutěže o **MISS SLOVÁCKÝ KRÚŽEK**. Dovídáme se taktéž mnohé o kvalitách a proporcích - jsou to údaje, jež nejsou ve veřejnosti běžně zcela dostupné.

JIŘINKA (Jura Raštica) - je vytáhlou děvou začínajícího středověku, zplihlých praménkujících vlasů, s neodolatelným úsměvem běloskvoucích zubů, (jichž má plnou hubu) - jejichž bělost je dána (jak nám bylo řečeno) tím, že nikdy "nekouřila" a že používá pouze zubní pastu značky KOLGEJTVAJTENING. Potrpí si na tělesné teplo a tak v zimním období nosí teplé, dlouhé, pánské spodky zn. "JÁGR Jaromír". Dnes si vzala vyjimečně černé "body"... Je opravdu milá...

BEÁTA (Honza Daniel) - dívka, které kouká prohnáno z očí, je to na první pohled typ české mladé sexuální týnažerky, která ví co chce a která nepřestane dokud na ňu nedostane...(nebo do ní...) Je decentně oblečená, nemá přebytečných špeků...zadeček má taky pevný a chová se distinguovaně.

ANČA zvaná Dlaňovka (Roman Šmehlík) - její přízvisko je příznačné... no vemte si chlup na dlani, když tam není... a stejně i tak Anča - její holatost po těle je až okouzlující... nic si na ní opravdu nevezmete...protože nic na ní není...ále je roztomilá... spontánností svého projevu, svým věčným tlacháním a žvatláním... puberta s ní sice ještě lomcuje, což dokumentuje její přeskakující soprán, ale je rovná... to jo - fyzicky (přes prsa) i duševně... a to je její zápor i klad!

PETRUŠKA - bílá rukavička (Petr Nepevný) - pevná v kramflecích, pevného růstu, líce zahalené černým hedvábným šátkem, slaměný klobouk vtisknutý do čela - typ dívky z Andalusie, jež skrývá svoje myšlenky a vášně v temném stínu širokého okraje klobouku chránícího jeho nositelku před spalujícím žářem španělského slunce... lze tušit horující srdce, bijící pro široce bezelstné úsměvy slovanských tváří, lze tušit blýskavé šípy Amora, vystřelující z jejích tmavých očí do hlubin modří partnerských očí ...hrdá vášen snoubící se s něžnou romantikou...rozdychtěné rtíky, toužící po žhavých polibcích, jsou vroubeny sametovým porostem jemného, vyrážejícího chmýří, (napřímujícího se v blaženém očekávání chvil příštích) pod ušlechtilým nosíkem...

ANASTAZIE - opatrná, chlupeťá (Miloš Medovarský) - přehnaně decentní žena, sice v precizně jí padnoucím kostýmku, bez zbytečných faldů a záhybů, zakrývající kostlivě tvrdé výstupky jejího těla, přílehavých, krátce střižených vlasů s úzkostlivou péčí častě umývaných v octovém šampónu - to je obraz ženy, která by chtěla, ale nedokáže překročit práh své pruderie, která jí svazuje a drží v kleci potlačovaných pudů... Žena, která bičuje svojí chladnou nedostupností vášně žádostivě na ní civících mužů, žena, která se obětovala jen jednomu - trvale věrnému vztahu ke svému jedinému příteli - Filipovi... tlustému, dýchavičně funícímu a vše poslintávajícímu maskulinu, jenž s přezíravou arogancí přijímá všechny její projevy oddanosti... a to bez jakékoliv recipacity...

ALŽBĚTA KRÁLÍKOVÁ (Michal Stánek) - stará, životem a sexuální činností opotřebovaná, unavená žena, nadnesená nad všechny ty přizemnosti bytí, jež život přináší, žena, jejíž tělo, ač zcela již staré a povadlé, se vzepětím svého EGO postaví proti toku času a vzepne se k výkonu, jenž nemá ve světě obdoby... výkonu hodného zápisu do Ginnessovy knihy rekordů ... na sklonku své životní pouti dochází k úžasné regeneraci jejího ženství, které překynulo v toužebně očekávané mateřství - jehož jsme v úžasu při její promenádě svědky... no budiž... i příroda miluje zvláštnosti...i starý pařez někdy obrazí...

MIRIJAM (Zdeněk Fajbus) - korpulentní ženská, již nemladá, citící prodlužující se stíny na pasece svého života, která se snaží urvat od života ještě co se dá... fasáda líčidel sice překrývá povadlé faldy na její tváři, ale nemůže zakrýt nervové tiky, jichž přibývá stejnou mírou jak ubývá její klientely... Na svoje řadra by sice měla vlastnit zbrojní pas, ale co naplat i ony by potřebovaly tak jako jejich majitelka pravidelné podpory... I přesto, že, ač sebevíc kroutí svojí prdelkou i kabelkou, nemá už její živnostenské podnikání ten patřičný efekt jako v dobách kdy vymetala stranické sekretariáty... Je živoucím skanzenem svého řemesla...

PUNČOŠKA - FIALKA (Luděk Pecho) - sexbomba s razancí překonávající světový arsenál nukleárních zbraní... její nebezpečnost je nasnadě a je tu oprávněné nebezpečí, že ve službách mezinárodního terorismu je schopna zneškodnit každého... Otázka stojí, v čem tkví tajemství její osobnosti, kterou si získává všechny oslavující... Je to komplex harmonizujících navzájem jejich orgánů - pohlavních i nepohlavních? ... Je to souhra receptorů, jež vlastní a pomocí kterých přebírá vnější popudy, které pak předává jiným svým tělním orgánům za účelem jejich aktivity? Zřejmě a jedině, je to souhra všeho se vším, co v ní a na ní je typicky ženské... a proto po zásluze se stává **MISS SLOVÁCKÝ KRUŽEK BRNO 1999** !

Nutno informovat veřejnost, že **1. vicemiss se stala MIRIJAM** - 2. vicemiss se shodně staly JIŘINKA a ANASTAZIE.

Vyjímečnost oslav MDŽ byla dána výše uvedenými lepými děvčaty. Ale je

třeba ocenit "pozadí" těchto oslav jež vytvořilo vynikající atmosféru. Tímto "pozadím" byl jednak Honza Beránek, neúnavně hrající a kvílící muž-žena (máme na paměti jeho transmucaci v Rusalku) a Vladka se sestrou a maminkou, které toto veškeré dění materiálově zajistily. Ale také je nutno i ocenit rozumný krok pantáty Příklad, který raději veškerému tomuto bezuzdnému jančení ujel...
-Fajo-

Z RECEPTÁŘE NAŠICH BABIČEK

Cmunda z vařených brambor

(Podlesí, na Příbramsku - dle Evy Cyrusové, jak ji dělávala babička)

Budeme potřebovat

300g vařených brambor, 300g hrubé mouky, 250g jemné krupice, 200g uzeného masa, 1/2 l mléka, 30g droždí, 5 vajec, 4 stroužky česneku, mletý pepř, majoránku, pažitku, sůl, sádlo, strouhanku.

Uvařené, oloupané brambory prolisujeme, přidáme vejce, na drobné kostičky nakrájené uzené maso, se solí utřeme česnek, sůl, majoránku, mletý pepř, drobně nakrájenou pažitku, mléko, krupici a rozdrobené droždí - vše promícháme v husté těsto a necháme odležet v teple. Vykynuté těsto vlijeme do tukem vymazaného a strouhankou vysypaného pekáče a upečeme v předehřáté troubě.

Švestky v octě

podle paní Jarmily Danielové, Brno

Na 3 kg švestek je třeba 1 kg krystalového cukru, 1 l octa, 8 g celé skořice a 6 hřebíčků.

Ocet s cukrem se povaří, koření se přidá v plátně zabalené. Do vroucího roztoku vhodíme čisté švestky s ustříhanými stopkami. Nechají se několikrát přejít varem, a když počnou pukát, vyberou se cedníkem do sklenice. Ocet se ještě chvíli povaří, odstraní se koření a vlašný se nalévá na švestky. Sklenice se zavážou až druhý den.

Krůžkozor - vydává Slovácký krůžek v Brně. Vychází zpravidla čtyřikrát ročně.

Odpovědný redaktor a grafická úprava Ing. Jiří Raštica.

Příspěvky zasílejte na adresu Slovácký krůžek v Brně, P. O. Box 713, 663 13, Brno nebo je předejte členům výboru. Náklad 150 výtisků.
